

Markmið

Nemandi

- geti látið hugann reika og rifjað upp það sem hann/hún tengir við miðaldir, t.d. í barnabókum og bíómyndum.
- átti sig á mismunandi hugtökum og heitum yfir tímatal og tímabil.
- þekki hugtökin fornöld, miðaldir og nýöld og hugmyndirnar að baki þeim.
- hafi hugmynd um stöðu og tengsl heimsálfanna á miðöldum.
- geri sér grein fyrir takmörkunum sögulegrar frásagnar af löngum tímabilum og stórum svæðum.

Kennsla

Kaflinn á blaðsíðu 3 er hugsaður sem létt innleiðing í efni bókarinnar með því að varpa fram spurningum um grundvöll hennar, þ.e. tímabilið sem á að fjalla um og þemað sem valið er. Kaflinn Miðaldafólk á ferð er lengri og er að hluta til nánari útlekking á sama efni.

- Gott er að lesa kaflana Miðaldafólk og Fólk á ferð á miðöldum fyrir og/eða með nemendum.
- Sumum kann að þykja snjallt að sýna brot úr bíómynd eða lesa bókarkafla sem kveikju í byrjun.
- Fyrir eða eftir einhverja kynningu á miðöldum má fara í hugstormun um miðaldir: Hvað tengið þið við miðaldir? Ef nemendur hafa lesið/heyrt kaflann Miðaldafólk, blaðið í bókinni og skoðað myndirnar má búast við að atriði á borð við þessi geti komið fram: *kastalar, riddarar, burtreiðar, Ríkharður ljónshjarta, normabrennur, Hrói höttur, krossferðir.* Ekki er víst að nemendur nefni Íslendingasögur eða Snorra Sturluson, sem tilheyra þó miðöldum að tímatali, því um tíma þeirra eru oftast höfð önnur hugtök svo sem Sturlungaöld eða Þjóðveldisöld. Nota má tækifærið til að skýra að miðaldir er yfirhugtak og að innan þess geti önnur heiti einnig tíðkast.

Spurningar og verkefni

1. Hvað er átt við með hugtakinu miðaldir?

Þessu má svara í þrennu lagi:

- Tímabil sem er á milli annarra tímabila.
- Tímabilið um 500–1500 e.Kr.
- Tímabilið milli fornaldar og nýaldar.

2. Hvaða heiti þekkið þið og notið yfir liðinn tíma? Hér getur verið snjallt að byrja með hugstormun og taka síðan að flokka hugtökin, t.d. þessi:

Ónákvæmt	Mitt á milli	Nákvæmt
Fyrir löngu Einu sinni Í gamla daga Sautján hundruð og súrkál Áður fyrr Endur fyrir löngu Í fyrndinni Forðum daga	Á síðustu öld Í fyrra Á miðöldum Í fornöld	Í gær síðustu viku Á fimmtudaginn var Fimmtudaginn 22. jan. 2009 kl. 12:35

3. Hvaða aðferð hafið þið til að muna og skilja hvenær eitthvað gerðist? Við hvað miðið þið?

Hér er líklegt að eigin ævi verði helsta viðmiðunin, t.d.

- Þegar ég var lítil(l).
- Þegar ég var fimm ára.
- Áður en ég fæddist.

Síðan er ekki ólíklegt að nemendur miði við ævi nákominna:

- Þegar mamma var lítil.
- Þegar afi var á sjónum.

Síðan getur tekið við umræða um formlegri viðmiðanir og viðleitni til að setja merkingu, skilning og tilfinningu í þær, svo sem fyrir og eftir stríð, á millistríðsárunum, á 19. öld, á dögum Rómaveldis o.s.frv.

4. Hverjar voru öflugustu miðstöðvarnar á miðöldum?

Spurt verður hvað átt er við með „miðstöð“. Varpið spurningunni til baka og athugið hvort þið fáið skilning á borð við „þar sem valdið er“, „mikilvægir staðir“, „stórveldi“ – og segið þetta allt góð og gild svör. Síðan geta svörin verið:

- Róm sem miðstöð kristninnar í Evrópu.
- Mekka sem helsti helgistaður múslima.
- Mongólaríkið á 13. og 14. öld.
- Tyrkjaveldi í lok miðalda.

Ítarefni

Upplýsingar um miðaldir, bæði tímabilið í heild og einstaka þætti, er geysiviða að finna og sífellt bætist nýtt við. Á leitarvefjum er hægt að tefla fram leitarorðum á borð við *miðaldir*, *middle ages*, *medieval (times)*, *mittelalderen*, *medeltiden*.

Á íslensku má nefna léttlesinn kafla um evrópskar miðaldir í lestrarbók frá Námsgagnastofnun:

- *Grænkápa*. Lestarbók 3. Guðný Ýr Jónsdóttir og Silja Aðalsteinsdóttir sáu um útgáfuna. Reykjavík, Námsgagnastofnun, 1997 (og seinna).